

4. ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ

α. Η Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία σε κρίση

Στις αρχές του 16^{ου} αι. η ρωμαιοκαθολική εκκλησία διέρχεται κρίση εξαιτίας:

- της αμάθειας του κλήρου
- της διοικητικής της ανεπάρκειας
- της υπερβολικής πολυτέλειας της αυλής
- της διαρκούς *προσπάθειας ελέγχου των πιστών με την απειλή του κακού και της παροχής εγγράφων άφεσης αμαρτιών.*

Φωνές αντίδρασης από φορείς του ανθρωπιστικού ιδεώδους, οι οποίοι προτείνουν την *απευθείας επαφή του λαού με το αυθεντικό πνεύμα του χριστιανισμού μέσα από τη μελέτη της Αγίας Γραφής.* (βλ. παράθ. 2 σελ. 130)

β. Η μεταρρύθμιση του Λουθήρου

Αίτια

- Οι προσπάθειες των Γερμανών ηγεμόνων να απαλλαγούν από την επιρροή του πάπα, αλλά και την εξουσία του αυτοκράτορα.
- Η δυσαρέσκεια του πληθυσμού από την οικονομική επιβάρυνση που υφίστατο από την Εκκλησία για την ανέγερση μεγαλοπρεπών οικοδομημάτων

Αφορμή

- Η μαζική *έκδοση συγχωροχαρτιών* από τον πάπα Λέοντα Ι΄ (1515) και η πώλησή τους από το μοναχό *Τέτζελ* στη Γερμανία. (βλ. παράθ.1 σελ.130)

Αντίδραση: Ο Γερμανός μοναχός και θεολόγος Μαρτίνος **Λούθηρος** ήρθε σε ρήξη με τον πάπα- *θυροκόλλησε σε εκκλησία της Βιττεμβέργης έναν κατάλογο με 95 θέσεις, όπου αμφισβητούσε τις παπικές θέσεις και καταδίκασε τα συγχωροχάρτια.*

Ακολούθησε αφορισμός του από τον πάπα και δημόσια καύση της βούλλας του αφορισμού του από το Λούθηρο (1520).

Ο αυτοκράτορας (Κάρολος Ε΄) κάλεσε το Λούθηρο σε απολογία στη Δίαιτα* της πόλης Βορμς, εκείνος επέμενε στις απόψεις του και τέθηκε εκτός νόμου.

1529: η Δίαιτα αποκήρυξε το Λουθηρανισμό→ οι Γερμανοί ηγεμόνες, οπαδοί του Λούθηρου διαμαρτυρήθηκαν για τη δίωξη των θρησκευτικών τους πεποιθήσεων (διαμαρτυρόμενοι ή προτεστάντες <λατ. ρ. protestor)

1530: οι Λουθηρανοί υπέβαλαν τις θέσεις τους στη Δίαιτα της γερμανικής πόλης της Αυγούστας (ομολογία της Αυγούστας)

1555: Μετά από συγκρούσεις και εμφύλιο πόλεμο, ο αυτοκράτορας αναγνώρισε τη νομιμότητα του Λουθηρανισμού (**ειρήνη της Αυγούστας**) → κάθε ηγεμόνας μπορούσε να επιβάλλει στην περιοχή του το δόγμα που επιθυμούσε. Η Γερμανία διαιρέθηκε σε καθολικά και διαμαρτυρόμενα κρατίδια.

γ. Η διάδοση της Μεταρρύθμισης (όχι)

---

* **Δίαιτα** = ανώτατο συμβούλιο αντιπροσώπων των ευγενών, του κλήρου και των αστών

δ. Η Αντιμεταρρύθμιση

Η **Καθολική Εκκλησία**, προκειμένου να αντιμετωπίσει τη Μεταρρύθμιση, πήρε τα ακόλουθα **μέτρα**:

- αναδιοργάνωσε τα παλιά και ίδρυσε νέα **μοναχικά τάγματα**, για να προπαγανδίσει τον καθολικισμό
- αναδιοργάνωσε την **Ιερά Εξέταση**, που επέβαλε στους ‘διαφωνούντες’ βασανιστήρια και καύση στην πυρά
- επέβαλε **λογοκρισία σε βιβλία** που περιείχαν... αιρετικές θέσεις (index librorum prohibitorum)
- συγκάλεσε **Σύνοδο** (στο Τρέντο), με σκοπό την ανασυγκρότησή της και την αποσαφήνιση του καθολικού δόγματος

ε.. Οι συνέπειες της Μεταρρύθμισης (βλ. σσ. 133-134 σχ. βιβλίου)

Γενικά, όπου επικράτησε η Μεταρρύθμιση,* ενθαρρύνθηκε η αυτόνομη δράση του ατόμου, άνθισαν οι τέχνες και τα γράμματα, ευνοήθηκε ο κοινοβουλευτισμός και ο καπιταλισμός (Αγγλία, Η.Π.Α., Ολλανδία). Αντίθετα, στις καθολικές χώρες του Νότου οι αναπτυξιακοί ρυθμοί υστερούν.

---

*βλ. χάρτη σελ. 134 σχ. βιβλίου